

رابطه بین ابعاد رفتار رهبری مربیان با انسجام گروهی و عملکرد تیم‌های حاضر در مسابقات لیگ برتر فوتبال نوجوانان ایران (۱۳۸۵)

نبی شمسایی^۱، نادر خانی^۲، دکتر بهرام یوسفی^۳

۱. مربی دانشگاه ایلام

۲. کارشناس ارشد تربیت‌بدنی

۳. استادیار دانشگاه رازی کرمانشاه

تاریخ پذیرش مقاله: ۸۷/۶/۴

تاریخ دریافت مقاله: ۸۶/۹/۲۰

چکیده

پژوهش حاضر با هدف بررسی ارتباط بین ابعاد رفتار رهبری مربیان و میزان انسجام گروهی تیم‌ها و نیز بررسی میزان تأثیر انسجام بر عملکرد و موفقیت پایانی تیم‌های حاضر در مسابقات لیگ برتر فوتبال نوجوانان کشور در سال ۱۳۸۵ انجام شده است. نمونه آماری این پژوهش را ۱۲۰ نفر از ورزشکاران شرکت‌کننده در این مسابقات تشکیل دادند. برای جمع‌آوری اطلاعات از پرسش‌نامه رهبری در ورزش (LSS) چلادورای و ساله (۱۹۸۰) و پرسش‌نامه محیط گروهی (GEQ) ویدمیر، براولی و کارون (۱۹۸۷) استفاده شد. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از نرم افزار اس. پی. اس. اس استفاده شد؛ بدین ترتیب که برای بررسی رابطه بین ابعاد رفتار رهبری و انسجام گروهی، از ضریب همبستگی پیرسون و برای بررسی میزان تفاوت بین انسجام گروهی در تیم‌های موفق و سایر تیم‌ها از آزمون «تی» دوگروه مستقل استفاده شد. نتایج نشان می‌دهد از دیدگاه بازیکنان، مربیان از رفتار بازخورد مثبت و رفتار آموزشی بیشتر و از رفتار مستبدانه کمتر استفاده کرده‌اند. بین انسجام گروهی بازیکنان و رفتارهای رهبری بازخورد مثبت، آموزشی، حمایت اجتماعی مربیان ارتباط مثبت و معنی‌داری مشاهده شد، بین رفتارهای رهبری مستبدانه و دموکراتیک مربیان و انسجام گروهی بازیکنان ارتباط منفی و معنی‌داری مشاهده شد، همچنین مشخص شد تیم‌هایی که انسجام گروهی بیشتری دارند، میزان موفقیت آنها نیز بیشتر است. انسجام گروهی تیم‌ها با شیوه رفتار رهبری مربیان ارتباط معنی‌داری دارد، همچنین عملکرد و موفقیت تیم با میزان انسجام گروهی آن مرتبط است.

واژه‌های کلیدی: رفتار رهبری، انسجام، مربیان، نوجوانان، لیگ برتر

مقدمه

وقتی گروهی از افراد برای رسیدن به هدفی تلاش می‌کنند، اغلب کسی به‌عنوان مدیر و رهبر مسئولیت گروه را به عهده می‌گیرد، این فرد باید مهارت‌ها و ویژگی‌های لازم برای رهبری گروه را داشته باشد تا بتواند اعضای گروه را به سمت هدف مورد نظر هدایت کند. در ورزش این نقش بر عهده مربی است و اوست که کار رهبری بازیکنان را بر عهده دارد و رهبری کارآمد وی نقش مهمی بر عملکرد تیم خواهد داشت (۱).

به عقیده فراست^۱ مربیان، محور اصلی و رکن مهم تیم‌های ورزشی هستند. در بین سه عامل مهم و تأثیرگذار در موفقیت تیم‌ها یعنی ورزشکار، مربی و تماشاگر، مربی در نقش رهبر تیم به‌عنوان یک سازمان دهنده قوی و زیربنای هر پیشرفت مطرح است. تجربیات گذشته نشان داده است مربیگری رشته‌ای متفاوت از سایر حوزه‌هاست و در آن طیف وسیعی از مهارت‌ها مورد نیاز است (۲). در مجموع ویژگی‌های بسیار گوناگونی وجود دارد که رهبر باید داشته باشد، اما بحث‌هایی وجود دارد که رهبران خوب تمایل دارند تا برون‌گرا، پراشتیاق و دارای شخصیتی جذاب باشند که از سوی دیگران جذب شوند (۳).

انجام موفقیت‌آمیز هر کار گروهی مستلزم وجود همبستگی در بین اعضای گروه است. در ورزش و به‌ویژه ورزش‌های گروهی مانند سایر گروه‌ها و سازمان‌ها شرط لازم برای تحقق هدف مشترک، داشتن وحدت و انسجام گروهی است که بی‌تردید مربی تیم که وظیفه رهبری بازیکنان را بر عهده دارد، در این زمینه نقشی کلیدی دارد. تیم‌های موفق ورزشی اغلب دارای صفتی برجسته هستند که آنها را از تیم‌های ناموفق جدا می‌سازد و آن مدیریت و رهبری مؤثر، فعال و شایسته است (۴). سازگاری میان مربی و ورزشکار از انسجام درون گروهی ناشی می‌شود. ارتباطات در مسیری غیرمستقیم با میزان انسجام درون گروهی همراه می‌شود، افزایش ارتباط بین مربی و ورزشکاران ابعاد اجتماعی و انسجام تیم را محکم‌تر می‌کند (۵).

در حوزه مدیریت ورزشی، تلاش برای دستیابی به گروهی متعهد و متشکل از افرادی که برای رسیدن به هدف مشترک فعالیت می‌کنند بیش از پیش مورد نیاز است (۳). روان‌شناسان ورزش معتقدند که تعیین هدف مشترکی که بتواند تلاش‌های گروه را برای رسیدن به آن متمرکز کند، برای دستیابی به موفقیت جنبه حیاتی دارد (۲). اما آنچه مورد نظر است این است که آیا بین ابعاد رفتار رهبری مربیان و میزان انسجام گروهی رابطه‌ای وجود دارد؟ و آیا انسجام گروهی در بین بازیکنان همیشه و در همه حال به عملکرد و موفقیت منجر می‌شود یا خیر؟

با توجه به این که یکی از مهم‌ترین اهداف مربیان، به‌ویژه مربیان رشته‌های تیمی، رسیدن به سطح مطلوب انسجام و هماهنگی در بین اعضای تیم و در نهایت عملکرد بهتر تیم است، اجرای تحقیقاتی درباره رفتار مربی و ارتباط آن با انسجام گروهی در تیم‌های مختلف و در بین رده‌های سنی مختلف لازم به نظر می‌رسد. به‌کارگیری نتایج حاصل از این پژوهش، می‌تواند در راستای چگونگی برقراری ارتباط مناسب با تیم به مربیان کمک کند، همچنین به آنها کمک خواهد کرد از نحوه رفتار خود با ورزشکاران آگاهی یابند تا بتوانند نقاط قوت و ضعف خود را بشناسند و برای رسیدن به بیشترین هماهنگی کوشش کنند.

نتایج پژوهش‌های مختلف نشان می‌دهد چنانچه رفتارهای رهبری با پویایی در نحوه راهنمایی همراه باشد، به میزان قابل ملاحظه‌ای انسجام را افزایش می‌دهد (۶)؛ به‌عبارت دیگر ارتباط بین رهبری و میزان انسجام در گروه با رفتار رهبری آسان می‌شود که در آن رهبر کارآیی و علاقه به آسایش زیردستان را دارد.

وستر و ویس^۱ (۱۹۹۱) در بررسی رابطه بین ابعاد رفتار رهبری مربیان و انسجام تیمی در شش تیم فوتبال دبیرستانی، با استفاده از پرسش‌نامه‌های رهبری در ورزش چلادورای و ساله (۱۹۸۰) و پرسش‌نامه محیط گروهی ویدمیر، براولی و کارون (۱۹۸۷)، نشان دادند که میزان بالای انسجام تکلیف با بعد رفتار آموزشی و تمرینی و بعد دموکراتیک در ارتباط است. همچنین در این پژوهش نشان داده شده است که میزان بالای انسجام اجتماعی با ابعاد رهبری دموکراتیک، حمایت اجتماعی و بازخورد مثبت در ارتباط است (۷).

منینگ^۲ (۱۹۹۱) پس از انجام پژوهشی درباره رهبری و انسجام در گروه بیان کرد که مخابره مؤثر اطلاعات از طرف رهبر به اعضای تیم و فهمیدن واضح پیام‌ها، عامل مهمی است که در انسجام واحد دخیل است (۵).

گاردنر و همکاران^۳ (۱۹۹۶) ارتباط بین رفتار ادراک‌شده مربی و انسجام تیمی را در بین بازیکنان بیسبال و سافتبال مطالعه کردند و دریافتند مربیانی که رفتار ادراک شده سطح بالایی در ابعاد آموزشی و تمرینی، دموکراتیک، حمایت اجتماعی و بازخورد مثبت دارند و رفتار مستبدانه آنها در سطح پایینی قرار دارد، تیم‌هایی با انسجام محکم دارند (۸).

مرادی (۱۳۸۳) رابطه بین ابعاد رفتار رهبری مربیان با انسجام گروهی بازیکنان تیم‌های بسکتبال باشگاه‌های لیگ برتر کشور را بررسی کرد. نتایج حاصل از این پژوهش نشان می‌دهد بین ابعاد رفتار رهبری و انسجام گروهی تیم‌ها، رابطه معنی‌داری وجود دارد. همچنین

1 . Wester, K, R. and Weiss

2 . Manning

3 . Gardner, D. E., Shields, D.L., Bredmeire, B. J., Bostrom, A.

تیم‌هایی که دارای بیشترین انسجام بوده‌اند، درصد پیروزی‌هایشان نیز بیشتر بوده است و برعکس تیم‌هایی که انسجام کمتری داشته‌اند، درصد پیروزی‌هایشان نیز کمتر بوده است (۲). آرنسون و ابرمن^۱ (۲۰۰۲) در پژوهش خود اعلام کردند رفتارهای کارساز رهبری مستقیماً انسجام گروهی را افزایش می‌دهد (۹). رنج^۲ (۲۰۰۲) در پژوهشی ارتباط بین ابعاد رفتار رهبری مربیان با انسجام گروهی و تعداد پیروزی تیم‌های فوتبال دانشگاهی را بررسی کرد و به این نتیجه رسید که اختلاف معنی‌داری بین انسجام گروهی تیم‌های موفق و تیم‌های ناموفق وجود دارد و مربیانی که از سبک‌های رفتار آموزشی، دموکراتیک، حمایت اجتماعی و بازخورد مثبت استفاده می‌کنند، تیم‌های منسجم‌تری دارند (۱۰).

مطالعات فرضی و تجربی قابل ملاحظه‌ای در حمایت از ارتباط بین رهبری و عملکرد وجود دارد. باس^۳ (۱۹۸۵) در مطالعه خود بیان کرد که رفتارهای رهبری می‌تواند بازدهی زیردستان را افزایش دهد. نتایج مطالعات دیگر در همین زمینه نشان می‌دهد رفتارهای رهبری نه تنها بازدهی پیروان را افزایش می‌دهد، بلکه امکان عملکرد بهتر گروه را نیز فراهم می‌کند (۱۱). ویزی و پریس^۴ (۲۰۰۰) با پژوهشی که بر روی ورزشکاران انجام دادند، دریافتند که رفتارهای مربیگری با احساس اضطراب، درماندگی، اعتماد به نفس و لذت در ورزشکاران ارتباط دارد و نقش مهمی را در عملکرد ورزشکاران در صحنه ورزش ایفا می‌کند (۲).

درکس^۵ (۲۰۰۰) در بررسی ارتباط سبک رهبری با میزان عملکرد تیم‌ها اعلام کرد میزان اعتماد ورزشکاران به رهبری در درون تیم ارتباط مستقیمی با عملکرد گروهی تیم دارد. وی همچنین بیان کرد که نقش رهبری در بسیاری از فعالیت‌ها مانند تعیین نقش اعضای تیم، طبقه‌بندی پاداش‌ها، افزایش اعضای تیم، تعیین تدابیر و اهداف تیم و ایجاد انگیزه برای رسیدن به آنها بسیار مهم است (۹).

یافته‌های پژوهشی در مورد ارتباط انسجام با موفقیت تیمی دو پهلو هستند. برخی پژوهشگران پی برده‌اند انسجام با موفقیت تیم ارتباط مثبت (۲) و برخی دیگر اعلام کرده‌اند بین انسجام و موفقیت ارتباطی وجود ندارد، حتی برخی از پژوهشگران اعلام کرده‌اند که بین انسجام و موفقیت ارتباط منفی وجود دارد (۱۰).

-
- 1 . Arni Ahronson & Carolin Eberman
 - 2 . Catharin O.Rang
 - 3 . Bass
 - 4 . Weiss & Price
 - 5 . Dirks

بکام و هیلمریچ^۱ (۱۹۹۸) در بررسی عوامل سببی مربوط به ارتباط بین انسجام و عملکرد، نتیجه گرفتند که انسجام عامل تعیین‌کننده مهمی در عملکرد گروه نیست، اما عملکرد خوب ممکن است باعث انسجام گروه شود. کارون و بال (۱۹۷۷) نیز پژوهشی بر روی تیم‌های حاکی انجام دادند، نتایج آنها نشان از اثر عملکرد بر انسجام از طریق ارتباط مثبت بین عملکرد میان فصل و انسجام پایان فصل تیم‌ها دارد. همچنین آنها نشان دادند انسجام بر موفقیت پایانی تیم‌ها تأثیر چندانی ندارد (۱۰).

ستاگدیل^۲ (۱۹۶۳) در مطالعه‌ای بر روی بازیکنان فوتبال شرکت‌کننده در مسابقات بین دانشگاهی اعلام کرد که تیم‌های با انسجام بیشتر، عملکرد بهتری دارند (۵). فیدلر^۳ (۱۹۶۷) در مطالعه‌ای بر روی بازیکنان یک تیم بسکتبال که بازیکنانش با هم دوستان نزدیکی بودند، نشان داد انسجام تیمی در برخی شرایط ممکن است به زیان تیم تمام شود؛ زیرا وی مشاهده کرد که دوستان نزدیک به هم، بیشتر به این تمایل داشتند که توپ را به همدیگر پاس بدهند تا این که به بازیکنانی که در موقعیت پرتاب بهتری قرار دارند (۱۲).

مارتنیس و پترسون^۴ (۱۹۷۲ و ۱۹۷۱) در پژوهشی میزان انسجام گروهی ۱۲۰۰ مرد بسکتبالیست را ارزیابی کردند. در مطالعه نخست آنها (۱۹۷۱) انسجام قبل از فصل گروه را برای تعیین میزان موفقیت تیم‌ها بررسی کردند و نتیجه گرفتند تیم‌هایی که میزان انسجام گروهی‌شان زیاد است میزان بردشان نیز بیشتر است. در مطالعه دوم (۱۹۷۲) آنها تأثیر میزان پیروزی بر انسجام پایان فصل تیم‌ها را بررسی و اعلام کردند تیم‌هایی که بیشترین پیروزی را دارند، انسجام گروهی‌شان نیز بیشتر است (۱۳).

نیکسن و مارتینیس^۵ (۱۹۹۸) ارتباط بین انسجام و عملکرد تیم‌ها را مثبت اعلام کردند (۵). همچنین لندرس و کروم (۱۹۹۱)، در پژوهشی بر روی بازیکنان بسکتبال دبیرستانی و رادر و گیل^۶ (۱۹۸۲) در پژوهشی بر روی بازیکنان والیبال، ارتباط بین میزان انسجام تیمی و موفقیت را مثبت ارزیابی کرده‌اند (۱۳). اما لینک^۷ (۱۹۹۶) در مطالعه‌ای بر روی تیم پارونزی المپیک آلمان نشان داد که انسجام گروهی کم، در موفقیت تیم اثر مثبت دارد (۱۲).

1 . Beckham & Hilterch

2 . Stogdill

3 . Fiedler

4 . Martens, R. & Peterson J.A.

5 . Nixon & Martens

6 . Londrouse & Crum

7 . Lenk

فیلیپ هیوز^۱ و همکاران (۲۰۰۶) در بررسی ارتباط بین انسجام، ثمربخشی همگانی و عملکرد تیمی در بین بازیکنان تیم‌های بسکتبال حرفه‌ای آمریکا ابراز کردند ارتباط مثبتی بین انسجام گروهی و ثمربخشی گروهی در این تیم‌ها وجود دارد. آنها همچنین اعلام کردند بازیکنانی که عملکرد ضعیفی دارند ممکن است انسجام و بازدهی تیم را کاهش دهند (۱۴).

پترسون، آیفسیسر و کاوس^۲ (۲۰۰۱) ارتباط بین ابعاد رفتار رهبری و انسجام گروهی و نیز انسجام و موفقیت را در تیم‌های فوتبال مردان و زنان دانشگاهی آمریکا بررسی کردند. نتایج نشان داد ورزشکاران در رده‌های پایین‌تر منسجم‌تر هستند. همچنین بنا به یافته‌های این پژوهشگران انسجام گروهی با عملکرد تیم‌ها ارتباط زیادی داشت. نتایج آنها در مورد ابعاد رفتار رهبری نشان داد برخلاف انتظار ورزشکاران رهبری مستبدانه را در مقایسه با رهبری دموکراتیک ترجیح می‌دهند (۱۵).

پژوهش حاضر با هدف بررسی ارتباط بین ابعاد رفتار رهبری مربیان و میزان انسجام گروهی و نیز بررسی میزان تأثیر انسجام بر عملکرد و موفقیت پایانی تیم‌های حاضر در مسابقات لیگ برتر فوتبال نوجوانان کشور در سال ۱۳۸۵ انجام شده است.

روش پژوهش

این پژوهش از نوع تحقیقات همبستگی است. از آنجایی که پژوهش در پی بررسی و مطالعه ارتباط بین رفتارهای رهبری و انسجام گروهی تیم‌های فوتبال لیگ برتر نوجوانان کشور است. با توجه به آنکه هدف از این پژوهش دستیابی به اصول و قواعدی است که در موقعیت‌های واقعی و عملی به کار گرفته می‌شود، این پژوهش جز تحقیقات کاربردی است.

جامعه و نمونه آماری

جامعه آماری این پژوهش، ورزشکاران شرکت‌کننده در مسابقات فوتبال لیگ برتر نوجوانان کشور در سال ۱۳۸۵ بودند که شامل تیم‌های ذوب‌آهن اصفهان، سپاهان اصفهان، زاگرس جوانرود، فولاد خوزستان، استقلال اهواز، شهرداری اندیمشک و خیبر خرم‌آباد بودند. به علت محدود بودن جامعه آماری ($n=120$) همگی آنها نمونه آماری در نظر گرفته شد. در نهایت از مجموع ۱۲۰ پرسش‌نامه توزیع شده ۱۰۶ پرسش‌نامه (۸۸ درصد) مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. در این پژوهش تیم‌های موفق، تیم‌هایی بودند که در طی مسابقات عملکرد بهتری

1 . Jean-Philippe Heuze & et al.

2 . Patricia Patterson, Peter Aufesser, Roger W. Caves

داشته و در پایان مسابقات در رده‌های بالای جدول قرار گرفتند. همچنین تیم‌های ناموفق یا کمتر موفق تیم‌هایی بودند که در طی مسابقات عملکرد مناسبی نداشته و در پایان مسابقات در رده‌های پایین جدول قرار گرفتند.

ابزار اندازه‌گیری

برای جمع‌آوری اطلاعات در این پژوهش از دو پرسش‌نامه استفاده شد:

۱- پرسشنامه رهبری در ورزش چلادورای و ساله (۱۹۸۰): این پرسش‌نامه از ۴۰ سؤال تشکیل شده است که پنج بعد از ابعاد رفتار رهبری را در بر می‌گیرد. پرسش‌نامه مذکور برای برآورد ادراک ورزشکاران از ابعاد رفتار رهبری مربیان خود به کار رفته است. بر طبق این پرسش‌نامه رفتار رهبری دارای ابعادی بدین شرح است: رفتار آموزشی و تمرینی، رفتار مستبدانه، رفتار دمکراتیک، رفتار حمایت اجتماعی و رفتار بازخورد مثبت (۱۶).

پایایی پرسش‌نامه رهبری در ورزش: ثبات درونی (آلفای کرانباخ) پنج بعد از ابعاد رفتار رهبری در مطالعات LSS^۱ مشخص شده است که به وسیله بسیاری از پژوهشگران، برای نشان دادن اعتبار LSS به کار رفته است. بسیاری از پژوهشگران اعتبارهای رضایت‌بخشی در حدود ۷۰٪ را عنوان کرده‌اند که ضرایب فاکتوری نزدیکی برای بررسی اعتبار این پرسش‌نامه است. ثبات درونی نسخه LSS را پژوهشگران برای هر یک از ابعاد رفتار رهبری به اندازه‌های تقریباً مشابه به دست آورده‌اند که رتبه‌های بالایی را نشان می‌دهد و حاکی از معتبر بودن این نسخه است (۱۷).

روایی پرسش‌نامه رهبری در ورزش: روایی این پرسش‌نامه را چلادورای (۱۹۹۰) ثابت کرده است. وی اظهار داشته است که نسخه‌های مختلفی از LSS به طور موفقیت‌آمیزی برای اندازه‌گیری رهبری در ورزش برای ورزشکاران جوان (چلادورای و کارون ۱۹۸۰) و ورزشکاران ژاپنی (چلادورای ۱۹۸۸)، ادراک مربیان از رفتار خودشان (دیویور و فسچر ۱۹۸۸) ادراک مربیان فنلاندی از رفتار خودشان (سالمین و لوی کونن ۱۹۹۴) و قدرت و آمادگی مربیان (بروکس ۲۰۰۰) به کار رفته است. این مطالعات ملاکی برای روایی LSS است (۱۷). در تحقیقات انجام گرفته، پایایی و روایی این پرسش‌نامه بر روی نوجوانان تأیید شده است.

۲- پرسش‌نامه محیط گروهی ویدمیر، براولی و کارون (۱۹۸۷): این پرسش‌نامه از ۱۸ سؤال تشکیل شده است که چهار بعد از ابعاد انسجام گروهی را در بر می‌گیرد. پرسش‌نامه مذکور برای برآورد میزان انسجام در گروه از دیدگاه ورزشکاران طراحی شده است. بر طبق این

1. Leadership Scale for Sport (LSS)

پرسش‌نامه انسجام دارای چهار بعد است: کشش‌های فرد نسبت به گروه از لحاظ تکلیف (ATG-T)^۱؛ کشش‌های فرد نسبت به گروه از لحاظ اجتماعی (ATG-S)^۲؛ یکپارچگی گروهی در تکلیف (GI-T)^۳ و یکپارچگی گروهی از لحاظ اجتماعی (GI-S)^۴ (18). پایایی پرسش‌نامه محیط گروهی: ویدمیر، براولی و کارون (۱۹۸۵)، در مطالعات خود برای تعیین اعتبار پرسش‌نامه محیط گروهی (GEQ)، نشان دادند نسخه نهایی این پرسش‌نامه دارای بهترین اعتبار است و چهار مقیاس آن یعنی (ATG-T)، (ATG-S)، (GI-T) و (GI-S) به ترتیب دارای ضریب اعتبار ۰/۷۵، ۰/۷۰، ۰/۶۴، ۰/۷۶ هستند. هاسن‌بلاس و کارون^۵ (۱۹۸۶) در مطالعه بر روی ورزشکاران دختر و پسر دریافتند که با استفاده از مقادیر آلفای کرونباخ، تست (GEQ)^۶ با توجه به مقادیر بیان شده مفید خواهد بود، بنابراین پیشنهاد کردند که (GEQ) دارای پایداری درونی مناسبی است (۲).

روایی پرسش‌نامه محیط گروهی: روایی هم‌زمان این پرسش‌نامه در مطالعه‌ای بر روی ۴۰ ورزشکار دختر و پسر ارزیابی شد. نتایج این مطالعه نشان داد (GEQ) حقیقتاً پاسخ‌های قابل انتظاری را ارائه می‌دهد. همچنین روایی هم‌زمان این تست را در مطالعه اسپینک^۷ و کارون (۱۹۹۲) ارزیابی کردند. نتایج نشان داد (GEQ) دارای روایی هم‌زمان است. تحقیقات دیگری همچنین برای تعیین روایی پیش‌بین پرسش‌نامه انجام شد. اسپینک و کارون در مطالعه خود ابراز کردند که (GEQ) دارای تمایز قابل قبولی بین ورزشکاران گروهی و انفرادی از طریق پیش‌بینی عضویت آنها در تیم بر پایه پاسخ به (GEQ) است (۲). در تحقیقات انجام گرفته پایایی و روایی این پرسش‌نامه بر روی نوجوانان تأیید شده است.

روش جمع‌آوری اطلاعات

پژوهشگر برای جمع‌آوری اطلاعات در محل برگزاری مسابقات حضور یافت و با مراجعه به خوابگاه‌های ورزشکاران و مربیان پرسش‌نامه‌ها را در اختیار آنها قرار داد. پس از ارائه پرسش‌نامه‌ها به آزمودنی‌ها، توضیحات لازم را در خصوص نحوه تکمیل پرسش‌نامه به نمونه آماری ارائه داد و وقت کافی برای پاسخ به سؤالات در نظر گرفته شده محقق هر نوع ابهامی را

-
- 1 . Attraction to geoup-task
 - 2 . Attraction to geoup-social
 - 3 . Group integration-task
 - 4 . Group integration-social
 - 5 . Chelladurai & Saleh
 - 6 . Group Environment Questionnaire (GEQ)
 - 7 . Spink

برای نمونه‌ها توضیح می‌داد. پس از تکمیل و جمع‌آوری پرسش‌نامه‌ها، پژوهشگر، پرسش‌نامه‌های سفید یا ناقص را جدا کرد و سپس به تجزیه و تحلیل باقیمانده آنها پرداخت.

روش کدگذاری و برآورد امتیازات

الف- پرسش‌نامه رهبری در ورزش: در مقابل هر سؤال از پرسش‌نامه، پنج گزینه همیشه، اغلب اوقات، گاهی اوقات، به ندرت و هرگز قرار داشت. هر یک از این گزینه‌ها به صورت درجه‌بندی از ۰ تا ۱۰ نمره‌گذاری شده بودند؛ بدین ترتیب که نمره ۱۰ برای گزینه همیشه و نمره ۰ برای گزینه هرگز در نظر گرفته شده است؛ براساس این شیوه نمره‌گذاری، کسب نمرات بالاتر در هر خرده‌مقیاس یا هر بعد از رفتار رهبر، نشانه درک بیشتر بازیکنان از آن بعد رهبری مربی خود است.

ب- پرسش‌نامه محیط گروهی: در مقابل هر سؤال از پرسش‌نامه، نه گزینه از ۱ تا ۹ نمره‌گذاری شده است، که گزینه ۱ نشانه مخالفت کامل با متن سؤال و گزینه ۹ نشانه موافقت کامل با آن است و به همین ترتیب هر چه از گزینه ۱ به سمت گزینه ۹ پیش برویم موافقت جواب‌دهنده با متن سؤال بیشتر می‌شود.

روش‌های آماری برای تجزیه و تحلیل داده‌ها

در این پژوهش برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از نرم‌افزار اس. پی. اس. اس استفاده شد. بدین ترتیب که از آمار توصیفی برای بررسی توصیفی داده‌ها، طبقه‌بندی و تنظیم نمرات خام، محاسبه میانگین و نیز رسم نمودارها و جدول‌ها استفاده شد. همچنین برای بررسی روابط بین ابعاد رهبری و انسجام گروهی از ضریب همبستگی پیرسون و برای بررسی تفاوت بین انسجام گروهی در تیم‌های موفق و کمتر موفق یا ناموفق از آزمون «تی» دو گروه مستقل استفاده شد. سطح معنی‌داری در این پژوهش $P < 0/05$ در نظر گرفته شده است.

نتایج پژوهش

جدول ۱. نتیجه آزمون کلموگرف - اسمیرنف برای متغیرها در دو گروه

Sig 2.tailed	Z کلموگرف - اسمیرنف	گروه	
۰/۰۳۹۸	۰/۱۱۰	موفق	ابعاد رفتار رهبری
۰/۰۳۱۹	۰/۰۸	ناموفق	
۰/۰۴۷۸	۰/۱۲	موفق	انسجام
۰/۰۳۷۹	۰/۰۷	ناموفق	

با توجه به جدول (۱) مشاهده می‌شود که داده‌ها طبیعی هستند؛ بنابراین در این پژوهش از آزمون‌های پارامتریک برای تجزیه و تحلیل داده‌ها استفاده شده است.

جدول ۲. نمرات ادراک ورزشکاران از ابعاد رفتار رهبری مربیان خود

ابعاد رهبری	n	میانگین	انحراف استاندارد	نمره کل هر بعد	درصد نمرات کسب شده برای هر بعد
رفتار آموزشی	۱۰۶	۱۰/۲۵	۱/۹۸	۱۳	۷۸/۸۴
دموکراتیک	۱۰۶	۵/۴۴	۱/۵۲	۹	۶۰/۴۴
بازخورد مثبت	۱۰۶	۴/۰۶	۰/۸۲	۵	۸۱/۲
حمایت اجتماعی	۱۰۶	۶/۱۹	۱/۳۱۷	۸	۷۷/۳۷
رفتار مستبدانه	۱۰۶	۲/۳۶	۱/۷۷	۵	۴۷/۲

با توجه به جدول شماره (۲) مشاهده می‌شود که در بین سبک‌های مورد استفاده مربیان سبک رفتار بازخورد مثبت، بیشترین مقدار میانگین و سبک رفتار مستبدانه کمترین مقدار میانگین را دارد.

جدول ۳. مشخصات نمرات ادراک ورزشکاران گروه موفق از ابعاد رفتار رهبری مربیان خود

ابعاد رهبری	n	میانگین	انحراف استاندارد	نمره کل هر بعد	درصد نمرات کسب شده برای هر بعد
رفتار آموزشی	۵۸	۱۰/۶۲۰۷	۲/۳۳	۱۳	۸۱/۶۹
دموکراتیک	۵۸	۵/۱۵۵۲	۲/۱۵	۹	۵۷/۲۸
بازخورد مثبت	۵۸	۴/۱۷۶۷	.۸۲	۵	۸۳/۵۳
حمایت اجتماعی	۵۸	۶/۲۱۱۲	۱/۲۵	۸	۷۷/۶۴
رفتار مستبدانه	۵۸	۲/۲۸۴۵	۱/۱۰	۵	۴۵/۶۹

همان گونه که در جدول شماره (۳) مشاهده می شود بیشترین درصد نمرات ادراک ورزشکاران گروه موفق از ابعاد رفتار رهبری مربیان، مربوط به رفتار بازخورد مثبت و رفتار آموزشی و کمترین آن مربوط به رفتار مستبدانه است.

جدول ۴. مشخصات نمرات ادراک ورزشکاران، گروه کمتر موفق یا ناموفق از ابعاد رفتار رهبری مربیان خود

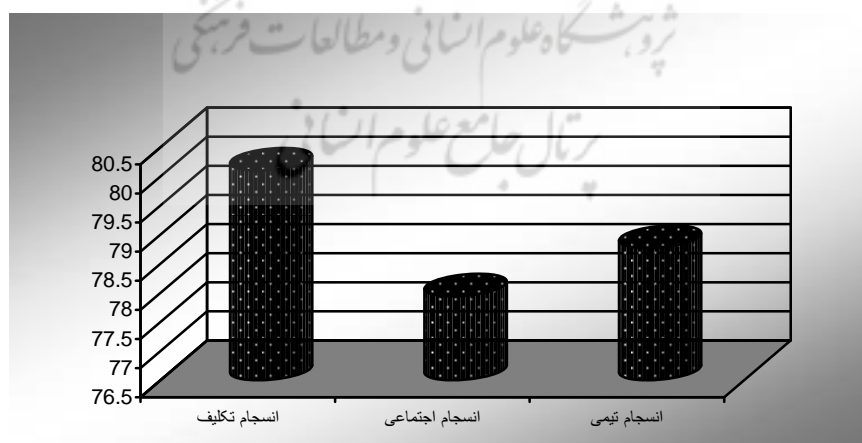
ابعاد رهبری	n	میانگین	انحراف استاندارد	نمره کل هر بعد	درصد نمرات کسب شده برای هر بعد
رفتار آموزشی	۴۸	۹/۸۸	۱/۶۳	۱۳	۷۶
دموکراتیک	۴۸	۵/۷۳	۱/۲۸	۹	۶۳/۷۱
بازخورد مثبت	۴۸	۳/۹۵	.۸۳	۵	۷۹/۰۶
حمایت اجتماعی	۴۸	۶/۱۷	۱/۳۷	۸	۷۷/۲۱
رفتار مستبدانه	۴۸	۲/۴۵	۱/۰۱	۵	۴۹/۰۶

با توجه به جدول شماره (۴) مشاهده می‌شود بیشترین درصد نمرات ادراک ورزشکاران گروه کمتر موفق یا ناموفق از ابعاد رفتار رهبری مربیان خود مربوط به رفتار بازخورد مثبت و حمایت اجتماعی و کمترین آن مربوط به رفتار مستبدانه است.

جدول ۵. میانگین، انحراف استاندارد و درصد نمرات ابعاد مختلف انسجام در گروه موفق

درصد نمرات کسب شده	انحراف استاندارد	میانگین	نمره کل هر بعد	n	
۸۰/۱	۲/۴۰	۱۴/۴۱	۱۸	۵۸	انسجام تکلیف
۷۷/۹۴	۲/۱۰	۱۳/۹۴	۱۸	۵۸	انسجام اجتماعی
۷۸/۷۷	۲/۲۰	۱۴/۱۸	۱۸	۵۸	انسجام گروهی (کل)

همان‌گونه که در جدول شماره (۵) مشاهده می‌شود بیشترین درصد نمرات ادراک ورزشکاران گروه موفق از ابعاد مختلف انسجام، به انسجام تکلیف تیم مربوط می‌شود. نمودار شماره (۱) درصد ادراک ورزشکاران گروه موفق را از انسجام تکلیف، انسجام اجتماعی و انسجام گروهی (انسجام تیمی کل) تیم‌شان نشان می‌دهد.

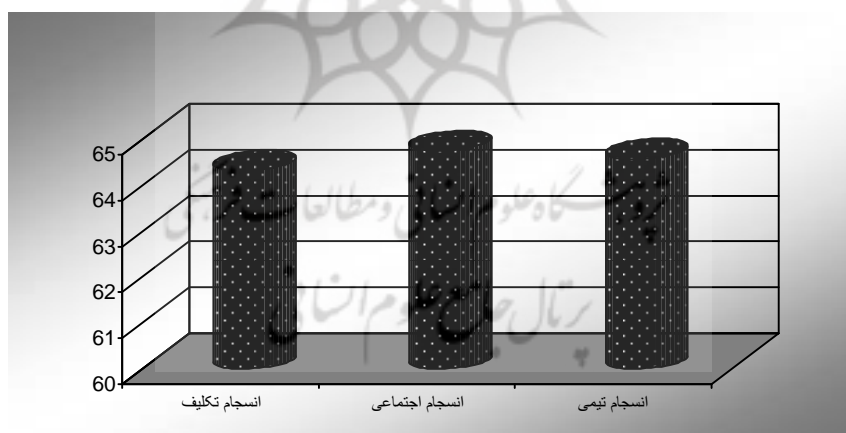
نمودار ۱. مقایسه نمرات ادراک ورزشکاران گروه موفق از انسجام تکلیف، انسجام اجتماعی و انسجام

گروهی تیم‌های خود

جدول ۶. میانگین، انحراف استاندارد و درصد نمرات ابعاد مختلف انسجام در گروه کمتر موفق یا ناموفق

نمره کل هر بعد	میانگین	انحراف استاندارد	درصد نمرات کسب شده	n	
۱۸	۱۱/۵۷	۳/۱۵	۶۴/۳۲	۴۸	انسجام تکلیف
۱۸	۱۱/۶۵	۲/۶۲	۶۴/۷۵	۴۸	انسجام اجتماعی
۱۸	۱۱/۶۱	۳/۸۰	۶۴/۵۴	۴۸	انسجام گروهی (کل)

همان گونه که از جدول شماره (۶) مشاهده می شود بیشترین درصد نمرات ادراک ورزشکاران گروه کمتر موفق یا ناموفق از ابعاد مختلف انسجام، به انسجام اجتماعی تیم مربوط می شود. نمودار شماره (۲) درصد ادراک ورزشکاران گروه کمتر موفق یا ناموفق را از انسجام تکلیف، اجتماعی و انسجام گروهی (کل) تیم شان نشان می دهد.

نمودار ۲. مقایسه نمرات ادراک ورزشکاران گروه کمتر موفق یا ناموفق از انسجام تکلیف، اجتماعی و انسجام گروهی تیم های خود

نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل داده ها

از دیدگاه بازیکنان، مربیان بیشتر از سبک بازخورد مثبت و رفتار آموزشی و کمتر از سبک مستبدانه استفاده کرده اند.

- ارتباط مثبت و معنی‌داری بین انسجام تکلیف و رفتارهای رهبری آموزشی ($F=0/336$) حمایت اجتماعی ($F=0/370$) و بازخورد مثبت ($F=0/272$) و ارتباط منفی و معنی‌داری بین رفتار رهبری مستبدانه و انسجام تکلیف بازیکنان ($F=0/229$) مشاهده شد، اما ارتباط معنی‌داری بین رفتار رهبری دموکراتیک و انسجام تکلیف ($F=0/169$) مشاهده نشد؛

- ضریب همبستگی بین انسجام تکلیف و رفتارهای رهبری، رفتار آموزشی و تمرینی ($F=0/336$)، حمایت اجتماعی ($F=0/370$) و بازخورد مثبت ($F=0/272$) است که ضرایب محاسبه شده از ضریب همبستگی معنی‌دار جدول ($F=0/208$) با درجه آزادی ۱۴۲ بزرگ‌تر است، در نتیجه می‌توان عنوان کرد که رابطه معنی‌داری بین متغیرهای مذکور وجود دارد؛

- در مورد ارتباط بین رفتار رهبری دموکراتیک و انسجام تکلیف، ضریب همبستگی محاسبه شده ($F=0/169$) است که از ضریب همبستگی معنی‌دار جدول ($F=0/208$) با درجه آزادی ۱۴۲ کوچکتر است، در نتیجه رابطه معنی‌داری بین متغیرهای مذکور وجود ندارد؛

- در مورد ارتباط بین سبک رهبری مستبدانه و انسجام تکلیف، ضریب همبستگی محاسبه شده ($F=0/229$) است که از ضریب همبستگی معنی‌دار جدول ($F=0/208$) با درجه آزادی ۱۴۲ بزرگ‌تر است، در نتیجه رابطه متغیرهای فوق‌الذکر معنی‌دار است. علامت منفی جلوی ضریب همبستگی بین انسجام تکلیف و رفتار رهبری مستبدانه نشان می‌دهد ارتباط بین این دو متغیر در برای عکس همدیگر بوده است؛ یعنی اینکه هر چه رفتار مستبدانه رهبری مربیان بیشتر باشد، ممکن است میزان انسجام تکلیف بازیکنان کمتر شود؛

- ضریب همبستگی بین انسجام اجتماعی و رفتار رهبری آموزشی ($F=0/237$) حمایت اجتماعی ($F=0/305$) و بازخورد مثبت ($F=0/242$) است که ضرایب محاسبه شده از ضریب همبستگی معنی‌دار جدول ($F=0/208$) با درجه آزادی ۱۴۲ بزرگ‌تر است، در نتیجه رابطه معنی‌داری بین متغیرهای مذکور وجود دارد؛

- در مورد ارتباط بین رفتار رهبری مستبدانه و انسجام اجتماعی، ضریب همبستگی محاسبه شده ($F=0/372$) است، همچنین در مورد ارتباط بین رفتار رهبری دموکراتیک و انسجام اجتماعی، ضریب محاسبه شده ($F=0/221$) است که از ضریب همبستگی معنی‌دار جدول ($F=0/208$) با درجه آزادی ۱۴۲ بزرگ‌تر می‌باشند، در نتیجه روابط بین متغیرهای مذکور معنی‌دار است. علامت منفی روبروی ضریب همبستگی‌ها نشان می‌دهد ارتباط بین این متغیرها در برای عکس همدیگر بوده است؛ یعنی این‌که هر چه رفتار مستبدانه یا رفتار دموکراتیک رهبری مربیان بیشتر باشد ممکن است میزان انسجام اجتماعی بازیکنان کمتر شود؛

- ضریب همبستگی بین انسجام گروهی (کل) و رفتارهای رهبری آموزشی ($r=0/328$) حمایت اجتماعی ($r=0/384$) و بازخورد مثبت ($r=0/292$) است که ضرایب محاسبه شده از ضریب همبستگی معنی دار جدول ($r=0/208$) با درجه آزادی ۱۴۲ بزرگتر است؛ در نتیجه رابطه معنی داری بین متغیرهای مذکور وجود دارد؛

- در مورد ارتباط بین رفتار رهبری مستبدانه و انسجام گروهی، ضریب همبستگی محاسبه شده ($r=-0/332$) است، همچنین در مورد ارتباط بین رفتار رهبری دموکراتیک و انسجام گروهی، ضریب محاسبه شده ($r=-0/218$) است که از ضریب همبستگی معنی دار جدول ($r=0/208$) با درجه آزادی ۱۴۲ بزرگتر می‌باشند؛ در نتیجه رابطه معنی داری بین متغیرهای مذکور وجود دارد. علامت منفی روبروی ضریب همبستگی‌ها نشان می‌دهد ارتباط بین این متغیرها در برای عکس همدیگر بوده است؛ یعنی این که هر چه رفتار مستبدانه یا رفتار دموکراتیک رهبری مریبان بیشتر باشد، ممکن است میزان انسجام گروهی بازیکنان کمتر شود (این ارتباط منفی در بین دو متغیر سبک رهبری مستبدانه و انسجام گروهی بیشتر است). در جدول شماره (۷) ضریب همبستگی بین رفتارهای رهبری و انسجام تیم‌ها آمده است. با توجه به نتایج، مشاهده می‌شود که ضرایب همبستگی بین ابعاد رفتار رهبری و انسجام تیمی به غیر از یک مورد، از مقدار ضریب همبستگی معنی دار جدول بزرگتر است؛

جدول ۷. ضریب همبستگی بین انواع رفتارهای ادراک شده رهبری مریبان و ابعاد مختلف انسجام

انسجام گروهی	انسجام اجتماعی	انسجام تکلیف	ابعاد انسجام رفتارهای مریبان
.328**	.237*	.336**	رفتار آموزشی
-.218*	-.221*	-.169	رفتار دموکراتیک
-.332**	-.372**	-.229**	رفتار مستبدانه
.384**	.305**	.370**	رفتار حمایت اجتماعی
.292**	.242*	.272**	رفتار بازخورد مثبت

**P<0/01 *P<0/05

- ضریب همبستگی بین انسجام تکلیف و موفقیت یک تیم طی فصل مسابقات ($r=0/529$) است که از ضریب همبستگی معنی دار جدول ($r=0/208$) با درجه آزادی ۱۴۲ بزرگتر است؛ بنابراین از لحاظ آماری رابطه معنی داری بین متغیرهای مذکور وجود دارد (جدول شماره ۸)؛

جدول ۸. ضریب همبستگی بین انسجام تکلیف و میزان موفقیت تیمها

نتیجه	P	r ²	r	n	همبستگی بین انسجام تکلیف و موفقیت تیمها
معنی دار	۰/۰۰۰۱	۰/۲۷۹	.۵۲۹**	۱۰۶	

*P<0/01

- ضریب همبستگی بین انسجام اجتماعی و موفقیت یک تیم طی فصل مسابقات (r=۰/۴۴۶) است که از ضریب همبستگی معنی دار جدول (r=۰/۲۰۸) با درجه آزادی ۱۴۲ بزرگتر است؛ بنابراین نتیجه می گیریم که رابطه معنی داری بین متغیرهای مذکور وجود دارد. (جدول شماره ۹).

جدول ۹. ضریب همبستگی بین انسجام اجتماعی و میزان موفقیت تیمها

نتیجه	P	r ²	r	n	همبستگی بین انسجام اجتماعی و موفقیت
معنی دار	۰/۰۰۰۱	۰/۱۹۸	.۴۴۶**	۱۰۶	

**P<0/01

- ضریب همبستگی بین انسجام گروهی و موفقیت یک تیم طی فصل مسابقات (r=۰/۵۰۸) است که از ضریب همبستگی معنی دار جدول (r=۰/۲۰۸) با درجه آزادی ۱۴۲ بزرگتر است؛ بنابراین از لحاظ آماری ارتباط بین این دو متغیر معنی دار است؛ یعنی تیمهایی که از انسجام بیشتری برخوردار بوده اند، میزان موفقیتشان نیز بیشتر بوده است و برعکس تیمهایی که انسجام کمتری داشته اند، میزان موفقیتشان نیز کمتر بوده است (جدول شماره ۱۰)؛

جدول ۱۰. ضریب همبستگی بین انسجام گروهی و موفقیت تیمها

نتیجه	P	r ²	r	n	همبستگی بین انسجام گروهی و موفقیت
معنی دار	۰/۰۰۰۱	۰/۲۵۸	۰/۵۰۸**	۱۰۶	

**P<0/01

- نتایج حاصل از آزمون «تی» دوگروه مستقل نشان داد که تفاوت معنی داری بین میانگین نمرات انسجام گروهی تیمهای موفق در مقایسه با تیمهای کمتر موفق یا ناموفق وجود دارد (جدول شماره ۱۱).

جدول ۱۱. میانگین نمرات انسجام گروهی تیمهای موفق در مقایسه با تیمهای کمتر موفق یا ناموفق

متغیر	تیمها	میانگین	انحراف استاندارد	t	درجه آزادی	معنی داری	n
انسجام گروهی	موفق	۲۸/۳۷	۳/۸۰	۶/۰۰۸	۱۰۴	۰/۰۰۰۱	۵۸
	ناموفق	۲۳/۲۳	۵				۴۸

بحث و نتیجه گیری

نتایج حاصل از این پژوهش نشان می‌دهد مربیان در استفاده از ابعاد رفتار رهبری، بیشترین فراوانی را به رفتارهای بازخورد مثبت و آموزشی و کمترین مقدار آن را به رفتار مستبدانه اختصاص داده‌اند. این نتایج گویای این مطلب است که از دیدگاه بازیکنان، مربیان بیشتر بر اعطای پاداش و تشویق بازیکنان و همچنین آموزش مهارت‌ها، تکنیک‌ها و تاکتیک‌ها و اجرای تمرینات تأکید دارند و تا حدودی به بازیکنان اجازه می‌دهند در تصمیم‌گیری‌ها شرکت کنند. همچنین نتایج حاصل از پژوهش نشان می‌دهد میزان رفتار دموکراتیک مربیان تا حدی پایین است؛ این مطلب احتمالاً ناشی از آن است که در تمام موارد مربیان به بازیکنان اجازه دخالت نمی‌دهند و این موضوع نیز به احتمال بسیار مربوط به شیوه‌های تمرینی و اتخاذ راهبرد لازم برای مسابقات است. این نتایج با یافته‌های پژوهش شرم (۲۰۰۰) که بر روی بازیکنان والیبالیست و بسکتبالیست استرالیایی انجام داد هم راستا است. در این پژوهش نشان داده شده است که ورزشکاران استرالیایی بیشتر بازخورد مثبت و به‌دنبال آن رفتار آموزشی و تمرینی را ترجیح می‌دهند (۱۹). بنت و مانوال (۱۹۹۸) نیز در پژوهشی برای سنجش ابعاد رهبری در مربیان

بیسبال جوانان ایالات آمریکای جنوبی دریافتند که مربیان رفتار بازخورد مثبت و رفتار آموزشی را مهم‌تر می‌دانند و رفتار مستبدانه در درجه اهمیت پایینی قرار دارد (۲۰). همچنین کاظمی (۱۳۷۹) در پژوهشی بر روی مربیان بسکتبال بانوان شهر تهران نشان داد که سبک غالب این مربیان سبک تشریک مساعی بوده است و مربیان کمتر از سبک رهبری مستبدانه استفاده کرده‌اند. این نتایج نشان می‌دهد استفاده از سبک رهبری مستبدانه در محیط‌های ورزشی، احتمالاً به دلیل عدم کارایی کافی، کمتر مورد توجه قرار می‌گیرد.

در مورد ارتباط بین رفتارهای رهبری با انسجام گروهی (کل)، انسجام تکلیف و انسجام اجتماعی، نتایج پژوهش ارتباط مثبت و معنی‌داری را بین رفتارهای رهبری آموزشی، بازخورد مثبت و حمایت اجتماعی و انسجام گروهی و نیز ارتباط منفی و معنی‌داری را بین رفتار مستبدانه با انسجام گروهی نشان می‌دهد. همچنین نتایج پژوهش مشخص می‌سازد رفتار دموکراتیک رهبری، رابطه زیادی با انسجام تکلیف بازیکنان ندارد، در حالی که بین رفتار دموکراتیک مربیان با انسجام اجتماعی و انسجام گروهی بازیکنان رابطه معنی‌دار اما منفی وجود دارد. این نتایج پیشنهاد می‌کند که مربیان برای رسیدن به بیشترین هماهنگی و انسجام در بین بازیکنان، بهتر است از سبکی از رفتار استفاده کنند که در آن رفتار آموزشی، بازخورد مثبت و حمایت اجتماعی در سطح بالایی گنجانده شده باشد و از سبک رفتار مستبدانه پرهیز شود، همچنین از رفتار دموکراتیک کمتر استفاده شود. این نتایج با نتایج پژوهش گاردنر، شیلدس، بریدمیر، بوسترام (۱۹۹۶) در رابطه با ارتباط بین رفتارهای ادراک‌شده مربی و انسجام تیمی در بین بازیکنان بیسبال و سافتبال همسو است، با این تفاوت که در آنجا کثرت رفتار رهبری دموکراتیک مربیان انسجام گروهی بازیکنان را افزایش می‌داد، اما در این پژوهش کثرت رفتار دموکراتیک رهبری مربیان، تا اندازه‌ای انسجام گروهی بازیکنان را کاهش داد. به نظر می‌رسد علت این اختلاف مربوط به سن آزمودنی‌ها باشد، چون پژوهش حاضر بر روی بازیکنان نوجوان و کم سن و سال انجام شده است که خود می‌تواند یکی از نتایج جالب این پژوهش باشد که با افزایش میانگین سنی بازیکنان، مربیان بهتر است رفتار خود را هماهنگ با شرایط لازم تغییر دهند. این نتایج با نتایج پژوهش چاو و بروس (۱۹۹۹) کاترین (۲۰۰۲) و مرادی (۱۳۸۳) نیز همخوانی دارد.

همبستگی مثبت و بالای به‌دست آمده بین رفتارهای رهبری آموزشی، بازخورد مثبت و حمایت اجتماعی با میزان انسجام گروهی، انسجام تکلیف و انسجام اجتماعی نشان می‌دهد استفاده مربیان از این رفتارها از طرفی باعث جذابیت و علاقه ورزشکاران به نوع ورزش و مهارت و یادگیری هرچه بیشتر مهارت‌های فردی (انسجام تکلیف) را افزایش می‌دهد و از طرفی دیگر

باعث جذابیت‌های بیشتر در بین اعضای گروه (انسجام اجتماعی) می‌شود. همچنین تمایل گروه را برای با هم ماندن، به دنبال اهداف و مقاصد گروه افزایش می‌دهد. از طرف دیگر همبستگی منفی بالا بین انسجام گروهی و رفتار مستبدانه رهبری و همبستگی منفی بین رفتار دموکراتیک رهبران و انسجام گروهی نشان می‌دهد مریبان در همه حال نباید از یک گونه رفتار استفاده کنند، بلکه آنها باید شرایط و حالات ورزشکاران و حتی مسابقات و نحوه تمرینات را در نظر داشته باشند و با بازیکنان با توجه به شرایط رفتار کنند. به طور کلی به نظر می‌رسد مریبان در این مورد باید رفتاری میانه بین رفتار دموکراتیک و رفتار مستبدانه داشته باشند؛ یعنی این که مریبان به بازیکنان اجازه دهند در جلسات و تصمیم‌گیری‌ها شرکت کنند، اما تصمیم‌هایی باید با مریبان باشد.

از نظر روان‌شناسان اعمال رهبری، نقش مهمی را در انسجام واحدها برعهده دارد؛ برای مثال در پژوهش منینگ (۱۹۹۱) بیان می‌کند که تأثیر مبادله اطلاعات از طرف رهبری به اعضای گروه و درک واضح از رسالت رهبری، عامل مهمی است که در انسجام گروه دخیل است؛ بنابراین نتیجه می‌گیریم رفتار رهبری عامل تعیین‌کننده در میزان انسجام بازیکنان است؛ یعنی این که مریبان ورزشی می‌توانند با تغییرات در رفتارهای خود همبستگی گروهی بازیکنان را افزایش دهند.

در مورد ارتباط بین انسجام گروهی و موفقیت تیمی، با توجه به نتایج به‌دست آمده از پژوهش، ضریب همبستگی محاسبه شده ($r=0/508$)، ضریب نسبتاً بالایی را نشان می‌دهد که با نتایج تحقیقات مارتنز و پترسون (۱۹۷۲-۱۹۷۱) کارون و چلادورای (۱۹۸۱) ویلیامز و ویدمیر (۱۹۹۱) بال و کارون (۱۹۷۷) و باری و آیس (۲۰۰۲) همخوانی دارد. همچنین نتایج حاصل از پژوهش نشان می‌دهد انسجام در تیم‌های موفق و ناموفق اختلاف معنی‌داری با یکدیگر دارد. این دو نتیجه بیانگر این است که در ورزش‌های گروهی که بازیکنان با هم کنش متقابل دارند، انسجام می‌تواند یکی از عوامل تعیین‌کننده در میزان موفقیت تیم‌ها باشد، البته بنا به پژوهشی که اسلاتر و سوئل (۱۹۹۴) انجام دادند، انسجام گروهی و عملکرد تیم رابطه چرخشی دارند؛ یعنی این که در بعضی مواقع عملکرد خوب موجب انسجام می‌شود و در مواقع دیگر انسجام می‌تواند در موفقیت تیمی عاملی مؤثر باشد.

منابع :

۱. انشل، اچ. مارک، روانشناسی ورزشی- از نظریه تا عمل، ترجمه سید علی اصغر مسدد، ۱۳۸۰. چاپ اول، تهران، اطلاعات.
۲. مرادی، محمدرضا، ۱۳۸۳. بررسی رابطه بین سبک رهبری مربیان و انسجام گروهی بازیکنان در تیم‌های بسکتبال باشگاه‌های لیگ برتر کشور، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه تربیت مدرس تهران.
۳. دیوید، سی وات، مدیریت و امور اجرایی در ورزش، مترجم نورعلی خواجهوند و ارسلان ایرجی راد، ۱۳۸۱، تهران، انتشارات کوثر.
۴. لاری ام. لیث، مدیریت ورزشی، ترجمه هاشم کوزه‌چیان، ۱۳۸۰، چاپ اول، تهران، انتشارات دانش افروز.
5. Diannel.Gill, (2000). "Psychological dynamics of sport and exercise". Human Kinetics.
۶. رالف، دی استیسی، مدیریت راهبردک و پویایی‌های سازمان، ترجمه محمد رضا شجاعی. ۱۳۸۱، جلد اول، تهران.
7. Wester, K.R. and Weiss, M.R. (1991). "The relationship between perceived coaching behaviors and group cohesion in high school football teams". The Sport Psychologist, Journal of Sport Psychology .
8. Gardner, D. E., Shields,D.L., Bredmeire,B. J., Bostrom, A. (1996). "The relationship between perceived coaching behaviors and team cohesion among baseball and softball players". Sport Psychologist, 10,367-381.
9. Ahronson, Arni & Eberman, Carolin (2002). "Understanding leadership and teams in the military context". Prepared for the director Canadian Forces Leadership Institute (CFLI).
10. Carron, A. V, Bry, S.R, Eys, M.A (2002). "Team cohesion & team Success in sport". Journal of Sport Scince, 20 (2). pp. 119-26.
۱۱. استونر جیمز و ادوارد فریمن، مدیریت رفتار سازمانی، مترجمان علی پارساییان و سید محمد اعرابی، ۱۳۷۵، جلد سوم، تهران، موسسه مطالعاتی و پژوهشی بازرگان.
۱۲. جارویس، مت، روانشناسی ورزشی، ترجمه نورعلی خواجهوند، ۱۳۷۹، انتشارات کوثر، تهران.
13. Martens, R. & Peterson, J, A. (1991). "Group cohesiveness as a determinant of success & member satisfaction in team performance". International Review of Sport Sociology, 6, pp. 49-61.
14. Jean-Philippe Heuze, Nicolas Raimbuult, Paul Fontayne (2006). "The relationships between cohesion, collective efficacy and performance in professional basketball teams: An examination of mediating effects". Journal of Sports Sciences, January 2006 Pages 59-68.
15. Patterson, Patricia (Chair), Aufsesser, Peter, Caves, Roger W. (2001). "The relationship between group cohesion, Leadership style & Win/loss Record in Collegiate Soccer Players". Journal of Sport Psychology.
16. Chelladurai, P. & Saleh, S. D. (1980). "Dimensions of leader behavior in sports: development of a leadership scale". Journal of Sport Psychology, 2, 34-45.

۱۷. سهیلی، رضا، ۱۳۸۴، بررسی ابعاد رفتار رهبری مربیان حاضر در مسابقات والیبال دانشجویان دانشگاه‌های دسته دو کشور، پایان‌نامه کارشناسی ارشد تربیت‌بدنی و علوم ورزشی، کرمانشاه.

18. William Neil Widmeyer, Lawrence R. Brawley, Albert V. Carron (1985). "The Development of an instrument to assess cohesion in sport teams: The group environment questionnaire (GEQ)". *Journal of Sport Psychology*, 7, 244 – 266.

19. Sherman, C. A., Fuller, R. & Speed (2000). "Gender comparisons of preferred coaching behaviors in Australian sports". *Journal of Sport Behavior*, 23, 389-406.

20. Bennett, G., & Maneval, M. (1998). "Leadership styles of elite Dixie youth baseball coaches". *Perceptual & Motor Skill*, 87, 754.

پروژه‌های پژوهشی و مطالعات فرسنگی
پرتال جامع علوم انسانی